

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 3 (46)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2012

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 3 (46). — Рівне: РДГУ, 2012. — 150 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії і методики виховання та навчання дошкільників, учнів і студентів, професійної орієнтації учнівської молоді, підготовки майбутніх педагогів.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкорвайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 7 від 24.02.2012 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028, м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 05.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2012

8. Тесленко В. В. Педагогічна система розвитку творчої обдарованості школярів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. / В. В. Тесленко. – Луганськ, 2000.
9. Шпак Л. М. Розвиток творчих здібностей учнів основної загальноосвітньої школи з конструювання та моделювання одягу на уроках трудового навчання: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. / Л. М. Шпак. – Херсон, 1998.
10. Штайнер Р. Методика обучения и предпосылки воспитания / Р. Штайнер. – М. : Парсифаль, 1994. – 80 с.

Резюме. В статтє уделено внимание этнопедагогическим принципам стимулювання розвитку творческих уменій подростков, которые доказали свою способность в многолетней истории культурных ценностей украинского народа. Эти принципы реализуются с помощью многочисленных средств, которые служат формированию творческой личности в современной национальной школе.

Ключевые слова: стимулювання, розвиток, творческие умения, подростки, средства украинской этнопедагогики.

The summary. In the article it is paid attention to the ethnopedagogical principles of stimulation of teenagers' creative skills development, which proved their ability in the centuries old history of cultural values of the Ukrainians. These principles are realized through the numerous means, which serve to the forming of creative personality at modern national school.

Key words: stimulation, development, creative skills, teenagers, means of the Ukrainian ethnopedagogics.

Одержано редакцією 23.12.2011 р.

УДК 371.13:373.5.048.4

М.С. ЯНЦУР

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ПРОФОРІЕНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ НА ОСНОВІ АЛГОРИТМУ ВИБОРУ ПРОФЕСІЇ

Резюме. У статті розглядається зміст підготовки майбутніх вчителів технологій до системної профорієнтації учнів основної школи на основі запропонованого алгоритму вибору професії.

Ключові слова: професійне самовизначення, формула і ситуації вибору професії, алгоритм вибору професії, вчитель технологій, зміст профорієнтаційної підготовки.

Вибір професії є складним і відповідальним кроком у житті кожної людини, тому робити його потрібно свідомо й обдуманно, ґрунтуючись на глибинному розумінні цього складного соціально-психологічного процесу. Професійне самовизначення у психології розглядається як значущий компонент професійного розвитку особистості, а також як критерій одного з етапів цього тривалого і складного процесу. Завершується він тільки тоді, коли у людини сформується позитивне емоційно забарвлене і реалістичне ставлення до себе як до суб'єкта професійної діяльності. Тому свідомий вибір професії виступає показником сформованості професійного самовизначення і переходу його у нову фазу професійного розвитку. Цей показник є основним критерієм ефективності роботи з профорієнтації в шкільний період, так як кожний учень до закінчення навчання в школі повинен уміти свідомо вибирати професію. Але вибір професії є одночасно актом самообмеження, відмови від багатьох інших видів діяльності. В майбутньому людина може змінювати вид своєї професійної діяльності під впливом різноманітних зовнішніх і внутрішніх факторів. Тому під професійним самовизначенням розуміється неодноразовий вибір професії, а перманентний процес самопізнання, формування інтересів, основних та резервних професійних намірів стосовно вибору форм навчання та навчального закладу, професійної перспективи, визначення напрямків перекваліфікації, який проходить через всі етапи навчальної та трудової діяльності людини.

Право людини на вільний вибір фаху, роду діяльності в нашій країні розширює можливості молоді у професійній структурі суспільства. Але ця вільність не вказує на нічим не обмежене виконання будь-яких інтересів і намірів особистості. Під вільним вибором слід розуміти усвідомлене професійне самовизначення, при якому установки особистості при виборі професії, з одного боку, узгоджуються з потребами суспільства, а з другого боку, співвідносяться з особистими даними, тобто здібностями, покликанням, професійною підготовкою, освітою і психофізіологічними якостями. Тому існує об'єктивна соціально-економічна, виробнича і психофізіологічна обумовленість вибору професії, що обмежує можливості адекватного професійного розподілення. Але це не означає, що існує фатальна обумовленість вибору професії вродженими задатками, особистими даними. Життя показало, що люди з нормальним фізичним і психічним розвитком біологічно придатні до оволодіння більшістю професій, хоча тривалість пристосування їх до відповідної галузі трудової діяльності буде неоднаковою у зв'язку з відмінностями у здібностях і психофізіологічних особливостях. Тому проблему взаємовідношення «Людина - професія», тобто проблему відповідності особистих даних професійним вимогам в обраній сфері праці, не слід трактувати однозначно, у плані абсолютної придатності людини до відповідної професії.

Виходячи з цього професійна орієнтація має два аспекти: перший – її вплив на формування професійних інтересів людей, насамперед позитивних мотивів вибору професії, які забезпечують узгодження інтересів особистості й суспільства; другий – виявлення професійних вимог і психологічний аналіз професії, з одного боку, та оцінка психофізіологічних властивостей і якостей учнів з урахуванням проби їх сил в обраній діяльності, з другого.

Таким чином, структура професійного самовизначення включає в себе потребу, зміст якої складають мотиви. Потреба породжує різнопланові протиріччя. Діяльність особистості з усунення протиріч формує професійну спрямованість і професійну самосвідомість, які, в свою чергу, формують і розвивають професійний інтерес, який визначає нахили. Нахили спонукають особистість до перетворювальної діяльності. В процесі активної проби сил проходить перевірку самооцінка професійної придатності людини. Кінцевим результатом цього процесу є виникнення відповідного професійного наміру, який полягає в змісті індивідуального професійного плану особистості.

Все сказане вище дозволяє розглядати професійне самовизначення як складне і багатопланове явище, яке поєднує економічні процеси з соціальними, освітянські з психологічними, фізіологічними, виробничими, як сукупність виховних і навчаючих впливів, що забезпечують самостійність, свідомість у виборі, оволодінні і реалізації кожним членом суспільства професійної діяльності, яка відповідає нагальним потребам країни і дозволяє максимально реалізувати здібності і нахили особистості. Враховуючи перетворення, які відбуваються в нашому суспільстві (створення ринкової економіки, появи ринку праці, перебудова системи освіти і т. д.), формуються і нові підходи у профорієнтації, які повинні ґрунтуватися на творчому активному співробітництві всіх суб'єктів профорієнтації: системи освіти всіх рівнів, включаючи учнів і педагогів, центрів професійної орієнтації служби зайнятості, сім'ї, громадськості, засобів масової інформації, підприємств, організацій молоді та ін. При сучасних темпах зміни умов, змісту і засобів праці необхідна систематична оперативна і довготривала професійна орієнтація, яка виступає важливою складовою неперервної освіти. Тому для фахівців у галузі профорієнтації результатом діяльності в професійному самовизначенні, як відмічає Є.О.Клімов, є стан готовності підростаючої людини до свідомого, самостійного обмірковування (і зараз і надалі) свого професійного майбутнього у відповідності з найважливішими загальнолюдськими ціннісними уявленнями і соціальними нормами. Тому необхідність у керівництві професійним самовизначенням постійно відтворюється в суспільстві як результат нормальних протиріч його розвитку і у зв'язку з цим відповідні питання складають органічну ланку в системі роботи школи. [3]

Готувати учнів до професійного самовизначення необхідно за відповідним алгоритмом, який ґрунтується на «формулі вибору професії», яка була запропонована Є.О.Клімовим і вдосконалена його учнями [2]. Вона поєднує в собі наступні компоненти: “хочу” – “можу” – “є” – “треба”, які в загальному вигляді показують первинний алгоритм прийняття оптимального рішення. Розкриємо коротко суть цих компонентів.

I. “Хочу” – намагання особистості (інтереси, нахили, мотиви, плани, намагання, професійні наміри): можуть співпадати один з одним, можуть бути до одного, декількох, багатьох об'єктів і видів діяльності. Це те заняття, яке учень робить з інтересом, з бажанням, за власною ініціативою (як у школі, так і в позаурочний час). Якщо вибрана справа подобається, то він охоче буде працювати, підвищувати свою кваліфікацію, користуватися авторитетом, і в результаті, більше заробляти.

II. “Можу” – можливості особистості (стан здоров'я, досвід, психофізіологічні якості, здібності). Здібності поділяють на загальні і спеціальні. Загальні – розумові (логічність мислення, ширина, глибина, гнучкість розуму і т.д.); вольові якості (самоволодіння, ініціативність, цілеспрямованість, працездатність та ін.) – які необхідні для широкого кола занять. Про їх наявність свідчать добрі і відмінні оцінки з більшості предметів. Можна планувати вибір широкого кола професій. Спеціальні – організаторські, комунікативні, оперативно-виконавчі, психомоторні, гностичні та інші, які необхідні для вузького кола занять. Про їх наявність свідчать показники успішності чи оригінальності в деяких видах діяльності (в школі – з окремих предметів відмінні оцінки). Можна планувати вибір професії у відповідності із діяльністю, в якій проявилися спеціальні здібності. Здібності проявляються і розвиваються тільки в діяльності. Приймаючи рішення про вибір професії потрібно порадитися з лікарем.

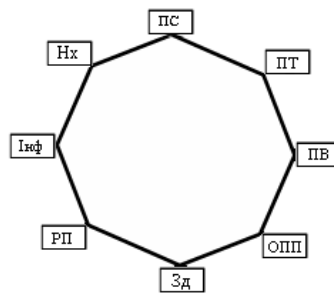
III. “Є” – ставлення особистості (характер або сукупність стійких індивідуальних властивостей особистості, які проявляються в поведінці, ставленні людини до праці, себе, інших, навколишньої дійсності, того, що закріплене в якості стержневих особливостей її особистості).

IV. “Треба” – потреби суспільства (уявлення про обов'язок, моральні установки, ціннісні орієнтації, знання світу професій і перспективних спеціальностей, потреб суспільства в кадрах). Слід врахувати, що отримання статусу безробітного – невиграшний початок трудової кар'єри. Тому вибираючи професію потрібно узгодити свій вибір з потребами суспільства в кадрах, кон'юнктурою ринку праці.

Оптимальний вибір професії може бути тільки тоді, коли співпадуть між собою хоча би частково всі компоненти формули вибору професії, що утворюють зону оптимального вибору професії. При цьому необхідно враховувати і емоційні переживання, почуття (подобається – не подобається). Почуття є добрим внутрішнім інтегратором, який ніби підсумовує всі враження, уявлення і видає загальну оцінку: подобається – не подобається. Тому вибір професії належить людині, яка обирає. Але в цьому може надати неоціненну допомогу аналіз ситуацій вибору професії, запропоновані Є.О.Клімовим [2] і подані у формі схеми (мал. 1):

- 1) позиція старших членів сім'ї – ПС;
- 2) позиція товаришів, подруг (ровесників) – ПТ;
- 3) позиція вчителів, класного керівника, інших педагогів – ПВ;
- 4) особисті професійні плани (твої плани) – ОПП;
- 5) здібності – Зд;
- 6) рівень претендування на визнання в суспільстві – РП;

- 7) інформованість – Інф;
8) нахили (хочу робити) – Нх.

Мал. 1. Схема-модель ситуації вибору професії

Таким чином, отриманий восьмикутник – це схема-модель ситуації вибору професії, яка може слугувати школяреві в якості опорного наочного засобу, коли він неодноразово буде повертатися до обдумування питань, які перед ним стоять в плані вибору професії. Вона допоможе йому не забувати про різні ситуації, обставини, які впливають на вибір професії. Важливо, щоб всі вони були узгоджені між собою (плани повинні відповідати нахилам, здібностям, забезпечуватися інформованістю, бути погоджені з батьками, вчителями, друзями і т.д.).

Враховуючи розглянуті підходи до професійного самовизначення школярів та спираючись на ряд відповідних положень інших вчених в галузі профорієнтації (О.В.Козловський [4], М.С.Пряжніков [6] та ін.), нами було запропоновано алгоритм вибору професії, який включає ряд кроків учня, які передбачають наступне.

1. Подумай, що тебе цікавить у житті, до чого ти прагнеш, чим тобі подобається займатися, що б ти хотів робити, які професії тобі подобаються, які умови праці тебе приваблюють, що ти хотів би отримувати від своєї майбутньої професії? Давши відповідь на ці питання ти зробиш перший крок до правильного, свідомого вибору професії.

2. Якщо ти не можеш визначити професії, які тобі подобаються, тоді уважно вивчи класифікацію професій за предметом, метою, знаряддями і умовами праці і щоб звузити поле пошуку “своєї” професії, зупинись на одному з п’яти типів і трьох класів професій (*скористайся методиками ДДО і ПДО*) і запиши формули “своїх” професій. Звернись до спеціаліста з профорієнтації (вчителя технологій, профконсультанта чи профорієнтолога) за розшифровкою твоїх формул і запиши назви професій, які зашифровані в них та ознайомся з ними (*звернись до професіографічної літератури*).

3. Визнач свій професійний тип та відповідне професійне середовище, яке тобі підходить найкраще (*скористайся методикою Дж. Голланда*), та узгодь його з професіями, які ти визначив для себе в попередньому пункті.

4. Вивчи свої професійні інтереси і нахили, мотиви вибору професії скориставшись методиками Карта інтересів, Квадрат інтересів, ДДО, ПДО, Мотиви вибору професії і співстав їх з професіями, які тобою були визначені в попередніх пунктах. Якщо там були професії, які не співпали з твоїми інтересами і нахилами, то викресли їх зі свого списку, залишивши тільки ті, які потрібно поглиблено вивчити.

5. Вивчи детально описи відібраних професій; поговори, по можливості, з представниками цих професій та з’ясуй, в чому зміст їхньої праці, чим вони їм подобаються. Познайомся з характером і умовами їх праці, поцікався, де вони отримували цю професію і які реальні можливості працевлаштування за ними. Спробуй, по можливості, випробувати себе в цих професіях, хоча би в змодельованих професійних ситуаціях (профпроби).

6. Склади перелік вимог, які висувають визначені тобою професії до людини, до її психофізіологічних і фізичних якостей та запиши їх (*звернись до відповідної професіографічної літератури*). Визнач, наскільки всі записані тобою вимоги важливі – можливо є менш важливі вимоги, які, за великим рахунком, можна і не враховувати.

7. Вивчи самого себе якомога глибше, тобто визнач свої задатки, здібності, психофізіологічні якості, темперамент, риси характеру, вольові якості (*звернись до вчителя технологій, психолога чи профконсультанта, профорієнтолога*), трудові навички (*за результатами вивчення технологій та занять у гуртках, секціях, спецшколах тощо*); визнач свій фізичний розвиток і стан здоров’я (*звернись до лікарів*).

8. Узнай в міському (районному) та обласному центрах зайнятості про професії та спеціальності, які потрібні на ринку праці сьогодні, та реальне працевлаштування за спеціальностями, які ти визначив для себе та визнач бажаний рівень професійної підготовки за ними.

9. Оціни свою відповідність вимогам кожної з професій, які ти визначив і проаналізував: чи розвинені у тебе професійні якості, чи відповідають твої здібності, психологічні особливості, стан здоров’я вимогам професій, які ти хотів би обрати. Визнач, яка професія із всього списку найбільше тобі підходить за всіма вимогами. Якщо вони, в основному, співпадають, або є можливість їх подальшого розвитку, тоді ти на правильному шляху. Якщо вони частково не співпадають, тоді з’ясуй, у чому причина та розроби план самовиховання і саморозвитку необхідних для цієї професії якостей. Якщо вони, на твій погляд, повністю не співпадають, тоді тобі необхідно порадитись з фахівцями з профорієнтації. Враховуючи їх поради, відкоригуй подальший план своїх дій.

10. Визнач, які труднощі, перешкоди, помилки, протидії тих чи інших людей можуть виникнути при досягненні твоєї професійної мети (*звернись до помилок, які допускаються при виборі професії*).

11. Визнач основні практичні кроки до успіху: в якому навчальному закладі ти можеш отримати професійну освіту, як розвивати у себе професійно важливі якості (звернись до профконсультанта, педагогів), де і як можна отримати практичний досвід роботи за “свою” спеціальністю (заняття у відповідних гуртках, секціях, МАН тощо), як підвищити свою професійну майстерність та конкурентоспроможність на ринку праці.

12. Перед тим, як прийняти остаточне рішення, не забудь порадитися також з батьками, рідними, друзями, вчителями, психологом, профконсультантом, шкільним лікарем та іншими дорослими, які добре знають тебе. Зробивши остаточний вибір, розроби план самопідготовки до зустрічі з майбутньою професією, включаючи вибір навчального закладу. Не відступай перед труднощами і наполегливо йди до досягнення мети.

Реалізація цього алгоритму на заняттях з технологій, починаючи з 5-го класу, дозволить вчителю сформувати в учнів до закінчення основної школи чітку установку на свідомий вибір професії. Виходячи зі змісту цього алгоритму і будеться процес підготовки майбутніх вчителів технологій до реалізації системної професійної орієнтації учнів, який передбачає засвоєння студентами його змісту і відпрацювання всіх кроків на лекційних і лабораторних заняттях, при виконанні індивідуальних науково-дослідних завдань з дисципліни “Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи”, яка має відповідне навчально-методичне забезпечення [5; 7; 8; 9] та під час педагогічних практик в загальноосвітніх навчальних закладах.

Розглянемо покрокове формування в студентів досвіду реалізації вказаного алгоритму вибору професії з учнями основної школи. Для реалізації першого кроку майбутній вчитель технологій повинен добре розуміти теоретичні засади профорієнтації та основи соціально-професійного самовизначення особистості, що розглядається на перших лекціях з цієї дисципліни. Також він повинен навчити учнів шукати відповідну інформацію про професії, що забезпечується виконанням лабораторної роботи з аналізу навчально-методичної та довідкової літератури з профорієнтації. Для здійснення другого кроку ґрунтовно вивчаються основи професіографії як на лекційних, так і лабораторних заняттях та виконується лабораторна робота з аналіз професій за методикою “Здатність до аналізу професій”. Третій крок студент може успішно реалізовувати тільки після виконання лабораторної роботи з вивчення професійного типу особистості за методикою Дж. Голланда.

Четвертий крок алгоритму майбутні вчителі можуть реалізовувати після засвоєння лекції з попередньої профорієнтаційної психодіагностики і методики її проведення та виконання ряду лабораторних робіт, під час яких вони оволодівають відповідними методиками з вивчення професійних інтересів (“Карта інтересів”, “Квадрат інтересів”), нахилів (“Диференційно-діагностичний опитувальник”, “Професійно-діагностичний опитувальник”), намірів і мотивів вибору професії (анкетування за спеціальною анкетой для учнів IX класу). П’ятий крок майбутній учитель може належним чином реалізовувати після успішного засвоєння лекції з основ професіографії, професійної просвіти та активізації учнів і методики їх проведення та виконання лабораторних робіт з вивчення змісту і методики складання різних видів інформаційних професіограм та професіографічних карток і аналізу програм професійних проб для учнів 8-9-х класів та виконання ІНДЗ з розробки і складання інформаційних професіограми і професіографічної картки на визначену професію. Засвоєнню шостого кроку сприяють лекція з основ професіографії та лабораторна робота з виконання аналізу професій і вказані вище ІНДЗ. Реалізувати сьомий крок будуть сприяти лекції з попередньої профорієнтаційної психодіагностики та професійної консультації і методик їх проведення та лабораторні роботи з вивчення психічних процесів і функцій, темпераменту, здібностей та інших характерологічних рис особистості за допомогою різних методик, включаючи і комп’ютерні та апаратурні.

Для реалізації восьмого кроку майбутній вчитель технологій повинен добре засвоїти професійну просвіту учнів і методику її проведення на заняттях та в позанавчальний час і розуміти суть соціально-професійної адаптації молоді та професійної переорієнтації особистості, що засвоюється на лекційних заняттях та під час самостійної роботи. Підготовка до здійснення дев’ятого кроку відбувається на лекціях з професійної консультації та профвідбору і методики їх проведення в школі та на лабораторних заняттях з вивчення співвідношення індивідуальних особливостей особистості з різними професійними сферами (методика СЮ) і виконання аналізу результатів профорієнтаційної психодіагностики та складання профконсультативного висновку на конкретного учня 9-го класу, якого студент вивчав під час навчально-педагогічної практики в школі. Реалізації десятого кроку будуть сприяти лекції з соціально-професійного самовизначення особистості та професійної консультації учнів. Одинадцятий крок майбутній вчитель технологій може реалізувати тільки тоді, коли він добре засвоїть матеріал лекцій з професійної активізації і професійної орієнтації учнів загальноосвітніх навчальних закладів в процесі трудового в початковій та основній школі і профільного навчання старшокласників на базі міжшкільних навчально-виробничих комбінатів та успішно виконає лабораторні роботи з методики виконання професійних проб учнями 8-9-х класів і реалізації профорієнтаційної спрямованості уроків трудового навчання. Допомогти учню реалізувати заключний, дванадцятий крок у виборі професії майбутній вчитель зможе тільки тоді, коли він добре засвоїть не тільки суть і характеристику соціально-професійного самовизначення особистості, але й формулу, ситуації, мотиви та правила вибору професії учнями і структуру й зміст особистого професійного плану та послідовність його складання і реалізації в умовах ринку праці, враховуючи можливість переорієнтації на інші сфери діяльності. Зрозуміло, що майбутній вчитель технологій повинен бути готовий до постійного вдосконалення профорієнтаційної роботи з учнями, а для цього він повинен добре знати теоретичні засади профорієнтації, історію її становлення і розбудови як системи в Україні та досвід її реалізації в зарубіжних країнах.

Запропонований зміст підготовки майбутніх учителів технологій до профорієнтації учнів на основі алгоритму вибору професії пройшов тривалу й успішну апробацію в Рівненському державному гуманітарному університеті з використанням різноманітних форм і методів навчання, що буде відображено в наступних публікаціях. Це дозволило нам підготувати відповідні навчальні посібники: курс лекцій [8], практикум [7] і словник-довідник [9], які рекомендовані Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України як навчальні посібники для студентів вищих навчальних закладів напряму підготовки “Технологічна освіта”. На основі запропонованого алгоритму вибору професії нами спільно з Волинським ресурсним центром створено електронний сайт в мережі Інтернет www.kariera.in.ua “Вибір професії та пошук роботи” і видано відповідний посібник для молоді [1], які також проходять практичну апробацію. Подальшої розробки та перевірки потребують інформаційно-комунікаційні версії системи підготовки майбутніх учителів технологій до професійної орієнтації учнів, особливо через реалізацію курсів “Людина і світ професій” у 8-9-х класах та “Побудова кар’єри” у 10-11-х класах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вибір професії і пошук роботи: практичний poradnik для молоді: посібник. Для педагогів, учнів 8-11-х класів, батьків, студентів. / За ред. В.В. Кашевського, Л.П. Парчук, М.С.Янцура. – Рівне: друк. ФОП Кіслов А.В., 2011. – 78 с.
2. Климов Е. А. Как выбирать профессию / Е. А. Климов. – М.: Просвещение, 1990. – 159 с.
3. Климов Е. А. Психология профессионального самоопределения: учебн. пособ. для студентов вузов / Е.А. Климов. – Ростов / Д.: Феникс, 1996. – 512 с.
4. Козловский О.В. Как правильно выбрать профессию: методики, тесты, рекомендации / О. В. Козловский. – Донецк: ОООПКФ “БАО”, 2006. – 800 с.
5. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи. Програма навчальної дисципліни (за вимогами кредитно-трансферної системи). Для напряму підготовки 6.010103 “Технологічна освіта” [автор-укладач М.С. Янцур.] – Рівне: РДГУ, 2010. – 24 с.
6. Пряжников Н. С. Профессиональное самоопределение. Теория и практика / Н. С. Пряжников. – М.: Академия, 2008. – 320 с.
7. Янцур М.С. Практикум з професійної орієнтації і методики профорієнтаційної роботи: [навчальний посібник. Для студентів напряму підготовки “Технологічна освіта”.] / М.С.Янцур. – Рівне: РВВ РДГУ, 2012. – 170 с.
8. Янцур М.С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи: [навчальний посібник: курс лекцій. Для студентів напряму підготовки “Технологічна освіта”.] / М.С.Янцур. – Рівне: РВВ РДГУ, 2012. – 340 с.
9. Янцур М.С. Словник-довідник з професійної орієнтації. / М.С.Янцур. – Рівне: РВВ РДГУ, 2012. – 124 с.

ЯНЦУР Н. С. ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ТЕХНОЛОГИЙ К ПРОФОРИЕНТАЦИОННОЙ РАБОТЕ С УЧАЩИМИСЯ НА ОСНОВЕ АЛГОРИТМА ВЫБОРУ ПРОФЕССИИ

Резюме. В статье рассматривается содержание подготовки будущих учителей технологий к системной профориентации учащихся основной школы на основе предложенного алгоритма выбора профессии.

Ключевые слова: профессиональное самоопределение, формула и ситуации выбора профессии, алгоритм выбора профессии, учитель технологий, содержание профориентационной подготовки.

M.S. YANTSUR. TRAINING OF FUTURE TEACHERS TECHNOLOGIES FOR THE PROFESSIONAL ORIENTED WORK WITH PUPILS ON THE BASE OF ALGORITHM OF CHOOSING PROFESSION

The summary. The article deals with substance of training future teachers technologies for system professional oriented work of the secondary schools' pupils on the base of algorithm of choosing profession.

Key words: professional self-determination, formula and situation of choosing profession, algorithm of choosing profession, teacher of technologies, substance of professional oriented training.

Одержано редакцією 10. 01 .2012 р.

УДК: 378. 14: [371. 61: 004]

Б.О. ШЕВЕЛЬ

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ СТУДЕНТАМИ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ПІД ЧАС ТЕХНІЧНОГО ПРОЕКТУВАННЯ

Резюме. У статті розглядається проблема підготовки студентів педагогічних спеціальностей до використання інформаційно-комунікаційних технологій під час технічного проектування на прикладі виконання курсового проекту з машинознавства.

Ключові слова: студенти педагогічних спеціальностей, інформаційно-комунікаційні технології, технічне проектування, курсовий проект з машинознавства.

ЗМІСТ

Білявцева О.В. Духовна культура молоді: реалії та перспективи.	3
Овадюк О.О. Українська етнопедагогіка – важливий компонент національної системи освіти України.	6
Свердлова Т.Г. Становлення системного підходу як методологічного засобу вітчизняної педагогіки.	14
Петрук Л.П. Освітньо-виховна діяльність братських шкіл України XVI-XVIII ст.	18
Крат І.В. Щодо питання про роль Едукаційної Комісії (1773 р.).	23
Тимочко І.Б. Громадсько-педагогічна діяльність культурно-освітніх діячів Волинських братств у системі розвитку загальноосвітніх тенденцій.	25
Литвинова Н.В. Професійна компетентність як об'єкт дослідження науковців.	30
Нечипорук Л.І. Професійна компетентність вчителя ноосферної школи.	33
Ліончук Р.А. Становлення гендерного підходу до освіти та виховання в Україні.	37
Останчук М.В., Останчук Л.С. Проектна діяльність при навчанні: історія, теорія, практика.	40
Совзар О.М. Основні напрями педагогічно-просвітницької діяльності Юліана Романчука.	44
Мельничук Л.В. Тенденції соціального розвитку зрілості молодших школярів 60-80 роки ХХ ст.	47
Курок В.П. Інженерно-педагогічна освіта в Україні в період 90-і рр. ХХ ст.- початок ХХІ ст.	50
Галатюк М.Ю. Ціннісно-мотиваційна компетенція у контексті діяльнісної теорії навчання.	53
Шахненко В.І. Нищення української мови як одна із причин руйнування української національної культури і наступної демографічної кризи.	57
Поніманська Т.І. Нормативно-методичні орієнтири гуманістичного виховання дітей старшого дошкільного віку.	63
Скрипник Н.І. Експериментальне вивчення вмінь старших дошкільників взаємодіяти з оточуючими.	68
Приймак О.П. Оптимальне поєднання методів навчання у процесі засвоєння учнями початкових класів табличних випадків арифметичних дій.	71
Шутяк В.Г. Початкове технічне моделювання з паперу і картону.	74
Симонович Н.В. Психолого-педагогічні передумови використання інтерактивних освітніх технологій в трудовому навчанні.	78
Грипич С.Н. Значення художньої літератури в розвитку особистої культури дитини.	82
Щетина Н.П., Литвин О.М. Методичні аспекти застосування ігрових технологій у графічній підготовці школярів.	86
Войтелева Г.О. Використання технологічної документації у процесі проектно-технологічної діяльності.	89
Войтко А.І. Моделювання професійної проби як підґрунтя професійного самовизначення учнів основної школи.	92
Лукашовська А.В. Стимулювання розвитку творчих умінь підлітків засобами української етнопедагогіки.	96
Яциур М.С. Підготовка майбутніх учителів технологій до профорієнтаційної роботи з учнями на основі алгоритму вибору професії.	100
Шевель Б.О. Використання інформаційно-комунікаційних технологій студентами педагогічних спеціальностей під час технічного проектування.	104
Лазаренко Н.Ю. Методика організації групової навчально-пізнавальної діяльності студентів на заняттях з практикуму в навчальних майстернях з технології приготування страв.	107
Бордюк В.М. Професійний розвиток майбутніх вчителів засобами мотиваційного тренінгу.	111
Петренко О.Б. Практика впровадження гендерного підходу у навчальний процес вищого навчального закладу.	115
Ковальчук Л.О. Педагогічний такт і тактика у контексті формування культури професійного мислення майбутніх педагогів.	120
Трофімчук В.М. Технічний дизайн – важливий етап підготовки майбутнього вчителя технологій до професійної діяльності.	127

<i>Шурин О.І.</i> До питання формування творчої особистості майбутніх учителів.	130
<i>Галай В.М.</i> Теоретичні аспекти формування професійної компетентності вчителів технологій.....	134
<i>Бордюк М.А., Шевчук Т.М, Бордюк Н.А.</i> Основні напрями формування знань про полімерні матеріали у майбутніх педагогів.	137
<i>Димченко С.С.</i> Духовне відродження особистості Богдана Депо в контексті розвитку Українського диригентського мистецтва.	142
<i>Відомості про авторів.</i>	147